

4 ฉากทัศน์อนาคตแห่งการเคลื่อนไหวทางการเมือง สู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

4 Future Scenarios of Political Movement towards Social Change

กิตตินันท์ วงษ์สุวรรณ¹ สรวิต พรหมลี² ปิยรัช อยู่รักษาติ³ กันยรัตน์ ไมยรัตน์^{4*}
Kittinun Wongsuwan¹ Sorawit Phoromlee² Piyarach Yoorakchat³ Kanyarat Maiyarat^{4*}

^{1-2, 4}อาจารย์พิเศษหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Lecturer of Faculty of Political Sciences, Mahamakut Wittayalai University (Lanna Campus)

³รองคณบดีสถาบันการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยรังสิต

Deputy Dean of the General Education Institute Rangsit University

*Corresponding author e-mail: project.ddrsu@gmail.com

(Received: 25 July 2023, Revised: 17 September 2023, Accepted: 20 September 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพัฒนาการของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่พ.ศ.2516-ปัจจุบัน (2) เพื่อวางรูปแบบจำลองสถานการณ์ที่เป็นฉากทัศน์ในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองตั้งแต่สมัย พ.ศ 2516 จนถึงปัจจุบันโดยแบ่งช่วงเวลาของการศึกษาออกเป็น 3 บริบททางการเมือง ได้แก่ บริบทที่ 1 ช่วงบริบท พ.ศ.2516-พ.ศ.2539 บริบทที่ 2 พ.ศ.2540 -พ.ศ.2548 และช่วงบริบทที่ 3 พ.ศ.2549 - ปัจจุบัน โดยจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญหรือองค์ประกอบสำคัญของพัฒนาการในการเคลื่อนไหวทางการเมืองจะต้องมีองค์ประกอบหลักที่จะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้นได้แก่ 1.มวลชน 2.อุดมการณ์,สภาวะวิกฤต 3.การรวมกลุ่ม 4.ผู้นำและ 5.ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมซึ่ง 5.องค์ประกอบนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในรูปแบบต่างๆที่เป็นพัฒนาการมาตั้งแต่ พ.ศ 2516 จนถึงปัจจุบัน และผู้วิจัยได้ศึกษาการวางรูปแบบจำลองสถานการณ์เป็นการฉายภาพฉากทัศน์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใน 10 ปีข้างหน้า โดยศึกษาจากพัฒนาการของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นในอดีตและใช้ความคิดเชิงอนาคตในการวางรูปแบบฉากทัศน์ และวางรูปแบบจำลองสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของการเคลื่อนไหวทางการเมืองออกเป็น 4 ฉากทัศน์ ได้แก่ 1.ฉากทัศน์การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบสังคมย้อนยุคแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองจากการต่อต้านรัฐบาลทหารที่มีผลกระทบที่รุนแรงที่อาจจะมีเกิดขึ้นซ้ำแบบเดิมเหมือนในอดีต 2.ฉากทัศน์การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบสังคมแนวการเคลื่อนไหวทางการเมืองแห่งการต่อต้านความไม่เป็นธรรมแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองจากการต่อต้านรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแต่มีการบริหารประเทศที่

ไม่โปร่งใสมีการทุจริตซึ่งมีผลกระทบและการต่อต้านที่รุนแรงทั้งกับมวลชนและรัฐบาล 3.ฉกทศน์การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบต่อต้านอุดมการณ์ทางการเมืองแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองจากการต่อต้านรัฐบาลที่มาจากทหารแต่บริหารประเทศได้ดีแต่การเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้นจากอุดมการณ์ที่ต้องการประชาธิปไตยแต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับรัฐบาลและมวลชนไม่มีความรุนแรงเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเท่านั้น และ 4.ฉกทศน์การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อภาครัฐแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองจากการต่อต้านรัฐบาลที่มาจากทหารแต่บริหารประเทศได้ดีแต่การเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้นจากความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้นแต่มีผลกระทบที่ไม่รุนแรงทั้งต่อรัฐบาลและประชาชนเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเท่านั้น ซึ่งแต่ละฉกทศน์จะมีการประเมินเพื่อคัดเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อฉกทศน์มากที่สุดและนำปัจจัยที่สำคัญในการทำให้เกิดการขับเคลื่อนของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้น เพื่อที่จะทำให้ทราบถึงผลกระทบของการเคลื่อนไหวของขบวนการทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้เช่นกัน

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, การเคลื่อนไหวทางการเมือง, ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ABSTRACT

This academic article aims (1) to study the development of political movements in Thailand from 1973 to the present (2) to model the future scenario for the next 10 years. A study of political movements from 1973 to the present by dividing the period of study into 3 political contexts: Context 1, Context 1973-1996, Context 2, A.D. 1997 -2005 and the 3rd context period, 2006 - present. The study found that Important factors or important elements of the development of political movements must have the main elements that will cause political movements, namely 1. Masses 2. Ideology, crisis conditions 3. Assembly 4. Leadership and 5. Tactics of social movements, which these 5 elements are important factors that cause political movements. In various forms that have been developed since 1973 to the present And the researcher has studied the situational modeling as a projection of the political movement scene in the future within the next 10 years by studying the development of the political movement that occurred in the past and using ideas. futuristic approach in setting up landscapes and laying out a simulation model of the future political movement into 4 scenarios: 1. The political movement scene in the retro society reflects the political movement from anti-junta Severe effects that may be repeated as in the past. 2. The social political movement scene, the political movement against unfairness, shows the political movement from the anti-government that comes from the election since the

administration of the country is not transparent and corrupt. which had serious consequences and opposition to both the masses and the government. 3. The anti-ideological political movement scene shows the anti-government political movement that comes from the military but manages the country well, but the political movement arises from the ideology that wants democracy, but the impact Happens to the government and the masses, there is no violence, it is only a political expression. and 4. The political movement scene that focuses on the participation of the people in the government sector shows political movements from opposing the elected government to run the country well, but political movements occur. Up from the demand for politics of the people, there is a political movement, but there are mild effects on the government and the people because it is a political opinion only. Each scene will be evaluated to select the factors that influence the scene the most and bring the factors that are important to drive the movement of the political movement. In order to know the impact of political movements that may occur in the future and create social change as well.

Keywords: Social Movement, social change, political movement

บทนำ

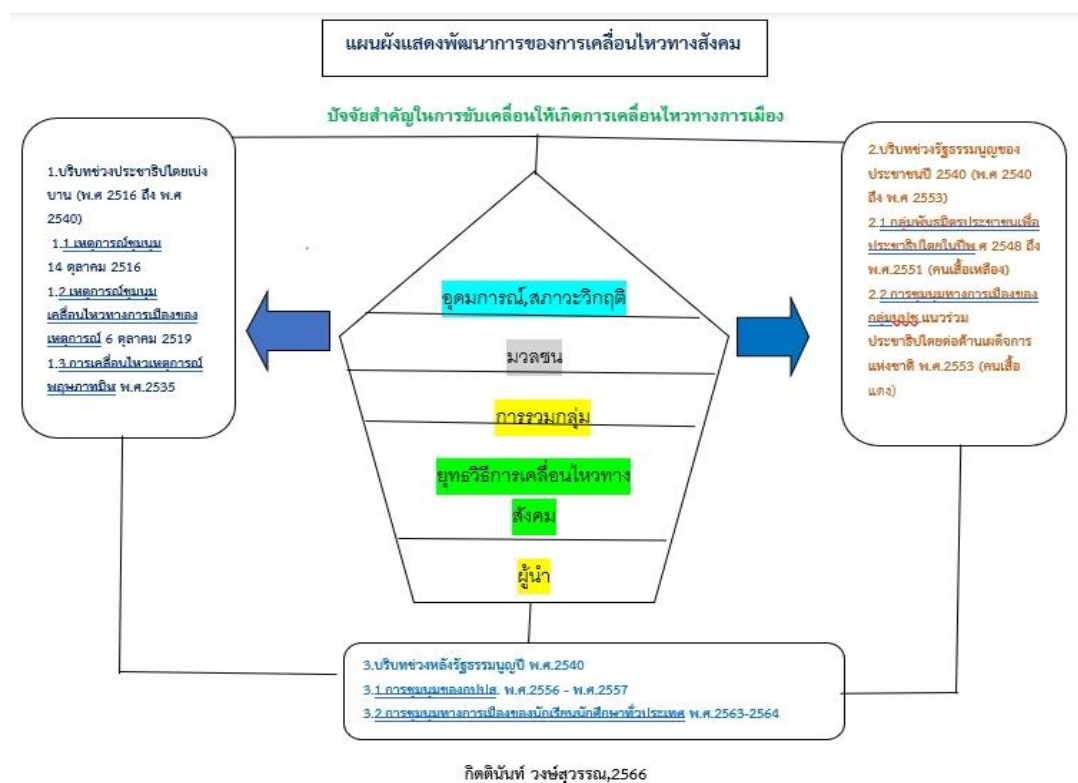
การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนนั้น จะพบว่ากระบวนการทางสังคมเป็นปรากฏการณ์เคลื่อนไหวทางการเมืองและเป็นกิจกรรมของประชาชน จะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีการเคลื่อนไหวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน พัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางสังคมเริ่มต้นตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง บริบททางสังคมที่เริ่มมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองจะแบ่งออกเป็น 3 บริบททางการเมือง ได้แก่ บริบทที่ 1 ช่วงบริบทประชาธิปไตยกำลังเบ่งบาน (พ.ศ.2516-พ.ศ.2539) บริบทที่ 2 ช่วงบริบทประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญของประชาชน พ.ศ.2540 (พ.ศ.2540 - พ.ศ.2548) และช่วงบริบทที่ 3 ช่วงบริบทประชาธิปไตยภายหลังรัฐธรรมนูญของประชาชน พ.ศ. 2540 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2549 -พ.ศ.2566) ในแต่ละช่วงบริบททางการเมืองนั้นก็จะมีเหตุการณ์สำคัญต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา การรวมตัวกันของประชาชนและการสร้างพลังทางการเมืองของกลุ่มองค์กรและขบวนการประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในลักษณะเป็นตัวกระทำหรือตัวแสดงในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การล้มล้างรัฐบาลและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการเรียกร้องทางการเมืองในกลุ่มต่างๆดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์เหตุการณ์เคลื่อนไหวทางการเมืองในอดีตที่ผ่านมาของประเทศไทย

สรุปสาระสำคัญ ในสังคมปัจจุบัน พัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดโดยมีปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม ดังนั้นการศึกษาพัฒนาการของ

การเกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถทราบถึงอนาคตของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยได้ การสร้างฉากทัศน์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาโดย ผู้วิจัยได้มองเห็นว่าฉากทัศน์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นได้ดำเนินต่อไปตามรูปแบบที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยจึงได้สร้าง 4 ฉากทัศน์แห่งอนาคตของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของไทยซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคตของการเมืองไทยโดยจำลองขึ้นเป็นสถานการณ์ในอนาคตและเรียกฉากทัศน์ทั้ง 4 นั้นว่า 4 ฉากทัศน์แห่งอนาคตของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

พัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางการเมือง

การศึกษาพัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ได้ทราบว่าปัจจัยใดที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมขึ้นในแต่ละบริบทของสังคมจะสามารถบอกได้ว่า ยุทธวิธีต่างๆ ที่ผู้นำหรือแกนนำต่างๆ นำมาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไรมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ตามลักษณะของแผนผังดังนี้

บริบทเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยยุคประชาธิปไตยเบงบานพ.ศ. 2516-2540

1. เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

เหตุการณ์นี้อาจกล่าวได้ว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาในประเทศไทย โดยมีนิสิตนักศึกษาและบุคลากรกลุ่มต่างๆ เกิดขึ้นมากมายที่ให้ความสนใจกับเรื่องของการเมืองและการบริหารประเทศมากขึ้น

ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ทำให้เกิดมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ถือเป็นประวัติศาสตร์สำคัญ คือ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษาเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 สืบเนื่องจากหลังการรัฐประหาร ครั้งที่ 7 ของไทยนำ โดยจอมพลถนอม กิตติขจรได้ทำการรัฐประหารตนเองช่วงเวลาในระหว่างอยู่ใน อำนาจจึงได้ออกประกาศให้มีการใช้รัฐธรรมนูญการปกครองสหราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2515 ทำให้ นิสิตนักศึกษาตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมากสาเหตุมาจากการดำรงตำแหน่งที่ยาวนานของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอย่างยาวนานตั้งแต่พ.ศ. 2501 และสืบเนื่องมาจากรัฐบาลของจอม พลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เมื่อปี 2506 ระหว่างนั้นได้มีการใช้อำนาจรัฐประหารในฐานะที่เป็นหัวหน้าคณะ รัฐประหารแต่งตั้งตนเองเป็นนายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งปฏิวัติไม่ให้มีการเลือกตั้ง ห้ามจัดกิจกรรมการชุมนุม ทางการเมืองและจำกัดควบคุมสื่อไม่ให้มีการวิพากษ์ วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลตนเอง ซึ่งการกระทำ ดังกล่าวทำให้ประชาชนนักเรียนนิสิตนักศึกษารวมตัวกันชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยและเรียกร้องให้ รัฐบาลปล่อยตัวแกนนำและนักศึกษาทั้งหมดที่มีการจัดกลุ่มโดยรัฐบาลที่ออกมาเรียกร้องประชาธิปไตย สารสำคัญและวัตถุประสงค์ของการชุมนุมทางการเมืองของกระบวนการนิสิตนักศึกษา นักเรียนและ ประชาชนนั้น ต้องการนำพาประเทศกลับเข้าสู่การเป็นประชาธิปไตยและจัดทำรัฐธรรมนูญและจัดให้มีการ เลือกตั้งใหม่ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคมได้มีการสลายการชุมนุมโดยรัฐบาลทำให้เกิด เหตุการณ์เสียชีวิตและทรัพย์สินขึ้นผู้เข้าร่วมชุมนุมเสียชีวิตอย่างมากมายได้รับการบาดเจ็บและพิการจาก ความสูญเสียที่เกิดขึ้นทำให้จอมพลถนอม กิตติขจรต้องหลบหนีไปต่างประเทศจากนั้นได้มีพระบรมราช โองการโปรดเกล้าให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีแทนจากเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม 2516 (ลิขิต ธีรเวคิน, 2543)

ในช่วงเวลาการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองในบริบทนี้พบว่าการเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังกล่าว เป็นการต่อสู้ของประชาชน นิสิตนักศึกษา เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยการเคลื่อนไหวทางการเมือง นี้ถือเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีผู้เข้าร่วมชุมนุมเสียชีวิตอย่างมากมาย บางคนได้รับบาดเจ็บและ พิการเกิดความสูญเสียมากมายจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้และถือเป็นประวัติศาสตร์ครั้ง สำคัญของเหตุการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่มีเยาวชนยอมเสียเลือดเนื้อเพื่อปกป้องประชาธิปไตยคือ อุดมการณ์ของตนจึงอาจกล่าวได้ว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงเวลานี้ถือเป็นการเคลื่อนไหวทาง การเมืองที่รุนแรงและสร้างความสูญเสียเป็นจำนวนมากในประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวทางการเมือง จาก เหตุการณ์เคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้เราจะเห็นภาพว่าผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ นี้ทั้งจอมพลถนอม กิตติขจร และพลเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการชุมนุมขึ้นรวมถึง อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยก็เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดสถานการณ์การชุมนุมดังกล่าว การ รวมกลุ่มและมวลชนเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวและยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวทางสังคม ของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นั่นก็คือการรวมกลุ่มทางการเมืองของนักศึกษาที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เกี่ยวกับประชาธิปไตยมีแกนนำนักศึกษาเป็นตัวควบคุมฝูงชนเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้น เรียกร้องกดดันรัฐบาลตามข้อเสนอที่ต้องการ จากรัฐบาลทหาร

2. เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ได้เสร็จสิ้นลงได้มีการร่างรัฐธรรมนูญ 2519 และมีการเลือกตั้ง 2 ครั้งก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งในตอนนั้นมีหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมทย์ เป็นนายกรัฐมนตรี เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นหลังจากที่จอมพลถนอม กิตติขจร เดินทางกลับประเทศไทยเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2519 จากนั้นได้มีนักศึกษาประชาชนของญาติผู้เสียชีวิตจำนวนมากจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลในขณะนั้นแก้ปัญหาโดยขอให้จอมพลถนอม กิตติขจร เดินทางออกนอกประเทศไทยหรือต้องดำเนินคดีกับจอมพลถนอม กิตติขจร จากเหตุการณ์ที่สั่งให้สลายการชุมนุมในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 จากการปราบปรามนิสิตนักศึกษาประชาชนที่ล้มตายเป็นจำนวนมากและขอให้ทางการเปิดเผยตัวเลขผู้เสียชีวิตและผู้สูญหาย ในเหตุการณ์ครั้งนั้น จากความวุ่นวายในครั้งนั้นจบลงด้วยการทำรัฐประหารยึดอำนาจของพลเรือเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยเรียกคณะผู้ยึดอำนาจว่า คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้ออกอากาศคำสั่งยุบสภา ยกเลิกรัฐธรรมนูญ แต่งตั้งนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยปัญหาในรัฐบาลยึดอำนาจอีกครั้งโดยครั้งนี้ตั้งให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2521 สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาล 6 ตุลาคม 2519 นั้นถือว่าเป็นยุคมืดของขบวนการนิสิตนักศึกษาประชาชนและสื่อมวลชนไม่สามารถจะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของรัฐบาลก็ถูกสั่งห้ามการชุมนุมทางการเมืองเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้และผิดกฎหมายซึ่งสิ่งดังกล่าวคล้ายๆกับเหตุการณ์ในเดือนตุลาคม 2516 มีการจำกัดในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวมาผ่อนคลายในสมัยของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีซึ่งเข้ามารับตำแหน่งต่อในปี 2523 กับนโยบายที่ผ่อนคลายความตึงเครียดทางการเมืองและการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนและให้มีการยกเลิกกฎอัยการศึกด้วย

จากการศึกษาในช่วงบริบทดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าการที่กองทัพนั้นยังเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการยุติปัญหาทางการเมืองผ่านการระบอบรัฐประหารจึงมีผลทำให้เกิดปัจจัยขับเคลื่อนที่คล้ายคลึงกันกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 คือมีผู้นำที่มาจากการรัฐประหารมีมวลชนและการรวมกลุ่มของนิสิตนักศึกษาที่มีอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยเหมือนกันและมียุทธวิธีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีเหตุผลที่คล้ายคลึงกันมีลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่คล้ายกับช่วงสมัย 14 ตุลาคมคือการรวมกลุ่มของนักเรียนนิสิตนักศึกษาในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเช่นเดิม (ลิขิต ธีรเวคิน, 2543)

3. การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษาเหตุการณ์ 17 พฤษภาคม 2535 (เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535)

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นโดยการนำของพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ เป็นผู้นำในการทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ โดยทำการรัฐประหารในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 หลังจากนั้นได้มีการจัดให้เลือกตั้งในปี 2535 หลังการเลือกตั้งมีการเสนอชื่อพลเอกสุจินดา คราประยูร ผู้บัญชาการทหารบกเป็นนายกรัฐมนตรีทั้งที่ก่อนหน้านี้ พลเอกสุจินดา คราประยูร ถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทใน

การทำรัฐประหารกับพลเอกสุนทร คงสมพงษ์และบอกว่าจะไม่รับตำแหน่งใดๆทางการเมืองทำให้ประชาชนไม่พอใจรวมกันเรียกร้องให้พลเอกสุจินดา คราประยูรลาออกโดยมีพลตรีจำลอง ศรีเมืองเป็นแกนนำโดยต้องการให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ในเหตุการณ์การชุมนุมในวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 ได้มีการสลายการชุมนุมทำให้มีประชาชนนิสิตนักศึกษาเสียชีวิตบาดเจ็บล้มตายสูญหายเป็นจำนวนมากตลอดจนทรัพย์สินของประชาชนในทางราชการก็ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม

จากการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองในบริบทนี้นั้นจะพบว่าปัจจัยสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้คือผู้นำ ได้แก่ พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ และ พลเอกสุจินดา คราประยูร โดยมีสาเหตุจากอุดมการณ์อุดมการณ์ทางการเมืองที่ต้องการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยของประชาชนมีแกนนำนิสิตนักศึกษารวมกลุ่มกันโดยใช้มวลชนคือนิสิตนักศึกษาและประชาชนที่มีอุดมการณ์ร่วมกันเกี่ยวกับประชาธิปไตยการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้จึงมีสาเหตุและปัจจัยขับเคลื่อนที่คล้ายกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 (สำราญ นามบุตร, 2558)

บริบทช่วงรัฐธรรมนูญของประชาชนปี 2540 (พ.ศ 2540 ถึง พ.ศ 2553)

1. กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปีพ.ศ 2548 ถึง พ.ศ.2551 (คนเสื้อเหลือง)

การชุมนุมนี้เป็นการชุมนุมของกลุ่มคนที่เรียกตนเองว่ากลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในปีพ.ศ 2548 ถึง 2551 คนเสื้อเหลืองที่ต้องการขับไล่รัฐบาลของพลตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ของพรรคไทยรักไทยจนเป็นเหตุนำไปสู่การทำรัฐประหารโดยคณะของพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน โดยใช้ชื่อว่าคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ จากการที่รัฐบาลของนายสมัคร สุนทรเวช จะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญพ.ศ 2550 มาตรา 237 มาตรา 68 และอีก 13 มาตราจำนวน 7 ประเด็นนำไปสู่การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงรัฐบาลของนายสมัคร สุนทรเวชตลอดจนการยกระดับการชุมนุมจากการปราศรัยของนายสนธิ ลิ้มทองกุลแกนนำกลุ่มพันธมิตรโดยเป้าหมายคือการประกาศว่าจะยกระดับเป้าหมายการชุมนุมเป็นการโค่นล้มระบอบทักษิณและขับไล่รัฐบาลหุ่นเชิดอันธพาลให้สิ้นซากอย่างเป็นทางการในวันที่ 30 พฤษภาคม 2551 (สถาบันพระปกเกล้า, 2551)

จากการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในบริบทช่วงนี้อาจกล่าวได้ว่าการชุมนุมดังกล่าวเกิดขึ้นจากความไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาล คือ นายทักษิณ ชินวัตรในสมัยนั้นนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองของมีอบเสื้อเหลืองจนกระทั่งเกิดการรัฐประหารโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกครั้งนี้คือผู้นำได้แก่นายทักษิณ ชินวัตร พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน และแกนนำที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยต้องการโค่นล้มระบอบทักษิณ คือ นายสนธิ ลิ้มทองกุล และได้นำมวลชนของคนทีกล่าวว่า เป็นเสื้อเหลืองผู้จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ที่มีอุดมการณ์ร่วมกันออกมาชุมนุมมียุทธวิธีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยรวมกลุ่มคนที่จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ของนายทักษิณ ชินวัตร ซึ่งปัจจัยต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้

2. การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ 2553 (คนเสื้อแดง)

การชุมนุมในครั้งนี้เป็นการประกาศสงครามของแกนนำนปช.คือการโค่นล้มรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและทำลายเครือข่ายอำมาตย์ไทย ซึ่งพวกเขาเชื่อว่าอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์พลิกขั้วการเมืองเมื่อปลายปี 2551 และชี้ว่าพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ คือ หัวหน้าอำมาตย์ โดยในการชุมนุมมีแกนนำผู้ชุมนุมได้แก่นายอริสมันต์ พงษ์เรืองรอง,นายจตุพร พรหมพันธุ์,นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ โดยรัฐบาลได้ใช้มาตรการทางทหารเข้าก่อดันการกลุ่มผู้ชุมนุมจนทำให้มีผู้เสียชีวิต 99 ศพ และมีผู้บาดเจ็บมากกว่า 2,100 คนจากนั้นนาย อภิสิทธิ์ ประกาศแผนปรองดองซึ่งผู้ชุมนุมมีข้อเรียกร้องเพิ่มเติม การชุมนุมจึงดำเนินต่อไปและนายอภิสิทธิ์ก็ประกาศยกเลิกวันเลือกตั้งใหม่ตามแผนปรองดองก่อนจะใช้กำลังทหารเข้าสลายการชุมนุมที่แยกราชประสงค์ จนกระทั่งแกนนำ นปช.ประกาศยุติการชุมนุมในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ 2553 (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2563)

จากการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองในบริบทนี้เหตุการณ์ของกลุ่มคนเสื้อแดงนั้นทำให้มีผู้บาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำคือนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและแกนนำโดยนายอริสมันต์ พงษ์เรืองรอง นายจตุพร พรหมพันธุ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ โดยมีการรวมพลและนำมวลชนที่มีอุดมการณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยและต้องการโค่นล้มอำมาตย์ไทย และมียุทธวิธีในการเคลื่อนไหวการชุมนุมที่ค่อนข้างรุนแรงในเหตุการณ์นี้ผู้ชุมนุมได้มีการทำลายสถานที่สำคัญหลายแห่งทั้งเผาศาลากลางจังหวัดต่างๆรวมถึงบุกเข้าไปในสถานที่รัฐสภาซึ่งเป็นการชุมนุมที่มีความรุนแรงมากและมีผู้เสียชีวิตและล้มตายเป็นจำนวนมากในเหตุการณ์นี้

บริบทช่วงหลังรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2540

1. การชุมนุมของกปปส. พ.ศ.2556 - พ.ศ.2557

แนวทางการเคลื่อนไหวของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือกปปส.เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีนายสุเทพ เทือกสุบรรณโดยมีเป้าหมายมุ่งตรงไปที่การต่อต้านการกระทำของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในช่วงปลายปี 2556 จนถึงกลางปี 2557 ซึ่งสามารถระดมมวลชนเข้าร่วมจากภาคส่วนต่างๆจำนวนมากจุดกำเนิดของกลุ่มกปปส.ที่เป็นทางการเริ่มต้นขึ้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2556 พร้อมด้วยแกนนำเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์หลักในการชุมนุมคือ การต่อต้านการออกกฎหมายมีรัฐธรรมนูญของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในปีพ.ศ 2556-2557 ในพื้นที่กรุงเทพฯ ขึ้นใน การชุมนุมดังกล่าวสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและผู้ชุมนุมของกปปส.เองรวมถึงทรัพย์สินของรัฐและเอกชนจนในที่สุดวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ได้มีการทำรัฐประหารยึดอำนาจเกิดขึ้นโดยการรัฐประหารของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (ฉัตรชัย ธนาวุฒิ, 2559)

จากการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองในบริบทนี้จะพบว่าปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนให้เกิดกลุ่มกปปส.ขึ้นคือสถานการณ์วิกฤติที่ต้องการคัดค้านกฎหมายนิรโทษกรรมนำไปสู่ความไม่พอใจของกลุ่มกปปส.

จึงทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้นปัจจัยสำคัญคือนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรผู้นำในขณะนั้น และแกนนำคือนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รวมถึงกลุ่มกบปส. โดยให้เหตุผลว่าในการชุมนุมครั้งนี้ เนื่องจากต้องการพาประเทศออกจากวิกฤตที่มีการแก่งแย่งหมายนี้เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นและมีการนำมวลชนและการรวมกลุ่มมวลชนโดยมีกลุ่มมวลชนหลากหลายกลุ่มที่ให้ความร่วมมือในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้

2. การชุมนุมทางการเมืองของนักเรียนนักศึกษาทั่วประเทศ พ.ศ.2563-2564

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียน นิสิตนักศึกษาทั่วประเทศนั้นเป็นลักษณะของการเกิดแฟลชม็อบซึ่งเกิดจากความไม่พอใจต่อการสืบทอดอำนาจของระบบเผด็จการทหารผ่านรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 และการยุบพรรคอนาคตใหม่รวมถึงต้องการให้มีการปฏิรูปโครงสร้างการศึกษาและระบบอำนาจนิยมในสถานศึกษาโดยเกิดแฟลชม็อบขึ้นตามจุดต่างๆ ทั้งโรงเรียนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกทั้งโรงเรียนต่างๆโดยมีลักษณะของการแสดงออกทางสัญลักษณ์ เช่น การชู 3 นิ้วที่เป็นสัญลักษณ์ในการเรียกร้องหลังเคารพธงชาติมีการผูกโบว์สีขาวติดริบบิ้น มีการเรียกร้องให้ปฏิรูประบบการศึกษาให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ให้ยกเลิกกฎระเบียบ เช่น การตัดผมนักเรียนการลงโทษที่รุนแรงในการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งนี้มีนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนมัธยมปลายต่างๆ ออกไปให้ความสำคัญกับการเมืองมากขึ้นโดยมีกลุ่มนักเรียนเลวที่มีภาคีเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ เข้าชุมนุมและแสดงออกทางสัญลักษณ์ต่างๆมากมายเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา ลาออก และปฏิรูปการศึกษาและแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

การศึกษารับทราบการเคลื่อนไหวทางการเมืองนี้จะแสดงให้เห็นว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียนซึ่งมีอายุไม่มากและยังเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่จึงเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความรุนแรงมากนักโดยมีการนำคนสำคัญเป็นกลุ่มนักเรียนภาคีเครือข่ายต่างๆและกลุ่มนักศึกษา รวมถึงยังมีอีกหลายกลุ่มแต่เป็นการชุมนุมระดับแฟลชม็อบซึ่งไม่มีความรุนแรงมากนักก็มีอุดมการณ์ที่ต้องการเรียกร้องประชาธิปไตยและความไม่พอใจในการบริหารงานของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นผู้นำในขณะนั้นโดยมียุทธวิธีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น การชู 3 นิ้วการผูกโบว์ขาว เป็นต้น (กิตตินันท์ วงษ์สุวรรณ, 2565)

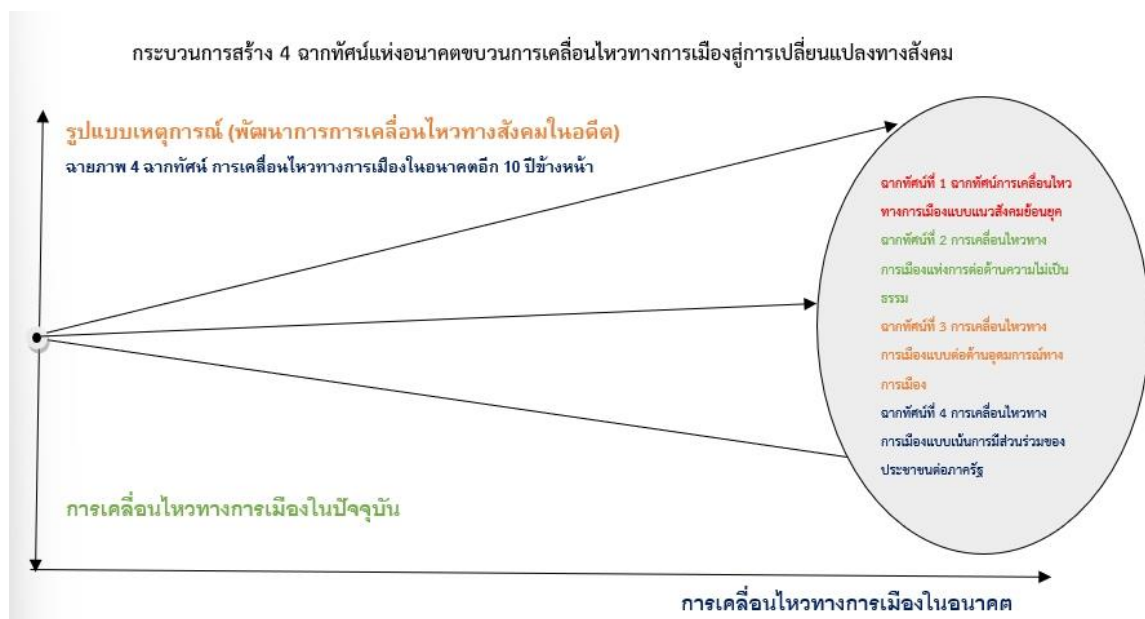
จากการศึกษาพัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในแต่ละช่วงบริบทเวลาที่ได้กล่าวถึงมานั้นจะพบว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองในแต่ละบริบททางการเมืองนั้นจะมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ 5 ประการคือ 1.อุดมการณ์ทางการเมือง 2.ภาวะวิกฤตของประเทศในความขัดแย้ง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม 3.มวลชนที่มีอุดมการณ์เดียวกัน 4.การรวมกลุ่มของมวลชนที่มีอุดมการณ์เดียวกัน 5.ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและผู้นำในการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนปัจจัยขับเคลื่อนหลักที่มีความแปรเปลี่ยนกันไปในแต่ละช่วงเวลาในบริบทนั้นๆแต่ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญและเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ การเคลื่อนไหวทางการเมืองในแต่ละครั้งนั้นมีลักษณะที่เกิดขึ้นคล้ายกันในหลายๆครั้ง คือการมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ไม่พอใจการบริหารของทหารหรือการรัฐประหารจึงทำให้เกิดวิกฤตการณ์

ทางการเมือง คือ การชุมนุมและการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้นรวมถึงการไม่พอใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสถานการณ์วิกฤติของประเทศ จึงออกมาแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องให้รัฐบาลกระทำตามในสิ่งที่กลุ่มของตนต้องการให้เป็นไป การเคลื่อนไหวทางการเมืองในแต่ละครั้งมักมีจุดจบที่จะต้องมีผู้บาดเจ็บและล้มตายเพื่อสร้างอุดมการณ์ไว้ซึ่งสิ่งที่มวลชนต้องการเรียกร้องจากรัฐบาลและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นด้วยการรัฐประหารและมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และมีกลุ่มอำนาจใหม่จากการรัฐประหารขึ้นมาวนเวียนซ้ำเดิมเป็นสถานการณ์อยู่เช่นนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4 ฉากทัศน์แห่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคต

หลังจากที่เราได้ศึกษาพัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางสังคมแล้วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในแต่ละบริบทของสังคมการเคลื่อนไหวทางการเมืองแต่ละครั้งจึงทำให้เรามองภาพตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และไปถึงอนาคตผู้วิจัยจึงได้สร้างฉากทัศน์ขึ้นมาโดยใช้ชื่อฉากทัศน์ว่า “4 ฉากทัศน์อนาคตขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม”

4 ฉากทัศน์นี้เป็นการคาดการณ์อนาคตโดยใช้การคิดเชิงอนาคต และความคิดเชิงเปรียบเทียบสร้างฉากทัศน์ขึ้น เพื่อให้มองเห็นถึงภาพอนาคตของการเคลื่อนไหวทางสังคมที่จะเกิดขึ้นภายในตลอดระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า

ฉากทัศน์ (Scenarios) คือ เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในกระบวนการคาดการณ์อนาคตจะหมายถึงการฉายภาพแนวโน้มของสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตในเรื่องเดียวกันอาจมีหลายฉากทัศน์หรือหลายภาพอนาคตที่สามารถเกิดขึ้นจริงได้ การสร้างฉากทัศน์ไว้ล่วงหน้าจึงทำให้เราเกิดความตระหนักรู้ว่าอาจจะเกิดอะไรขึ้นได้บ้างและทำให้สามารถปรับลักษณะสภาพแวดล้อมในปัจจุบันให้เหมาะกับอนาคตที่จะมาถึง การ

สร้างฉาบทศันนับเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เรามีมุมมองไกลๆในโลกที่มีความไม่แน่นอนสูงฉาบทศันได้รับการพัฒนาขึ้นครั้งแรกช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ใช้เป็นวิธีการวางแผนทางการทหารของกองทัพอากาศสหรัฐเพื่อคาดการณ์ สิ่งที่สำคัญจะดำเนินการในอนาคต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2549)

กระบวนการสร้างฉาบทศันทั้ง 4 การเคลื่อนไหวทางสังคมในอนาคต 10 ปีข้างหน้า

1.กำหนดประเด็นที่ต้องการคาดการณ์ (Identify the Focal Issue)

ประเด็นที่ต้องการคาดการณ์ คือ 4 ฉาบทศันแห่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคต 10 ปีข้างหน้า

2.คัดเลือกปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอนาคต (Identify Driving Force)

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอนาคตของการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางการเมือง จากการศึกษาจากพัฒนาการทางการเมืองเคลื่อนไหวทางการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่ามียุค 5 ปัจจัยคือ 1.ผู้นำ 2.มวลชน 3.อุดมการณ์,สภาวะวิกฤติ 4.ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวทางสังคม 5.การรวมกลุ่ม

3.ประเมินเพื่อคัดเลือกปัจจัยที่มีผลกระทบต่อฉาบทศันมากที่สุด

ปัจจัยเกื้อหนุน คือ แกนนำ มวลชนและการรวมกลุ่ม ปัจจัยทำลาย คือรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมือง,ทหาร,และรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองที่บริหารประเทศไม่ดี

4.เขียนสร้าง 4 ฉาบทศัน ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในอดีต นั้นมีลักษณะเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เน้นในเรื่องของอุดมการณ์ความขัดแย้งทางความคิดและมักมีลักษณะที่มีความขัดแย้งค่อนข้างรุนแรง การชุมนุมค่อนข้างมีความรุนแรงและการสลายชุมนุมค่อนข้างมีความรุนแรงมีการใช้กำลังในการต่อสู้ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายมวลชน เช่น ในสมัยการชุมนุมของ 14 ตุลาฯ หรือ การชุมนุมของกลุ่มกบปส. เป็นต้น

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบันนั้นความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นมักมีความรุนแรงน้อยลงเนื่องจากเป็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมีการใช้แฟลชม็อบและมวลชนเริ่มมีอายุน้อยลงจากมวลชนที่เคลื่อนไหวมักเป็นกลุ่มนักศึกษาและในปัจจุบันมีการเพิ่มเติมเป็นกลุ่มนักเรียนเข้ามาเพิ่มมากขึ้นเป็นลักษณะการชุมนุมเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่มีการสลายการชุมนุมที่รุนแรง ผู้ที่ออกมาชุมนุมมีอายุน้อยลงและส่วนใหญ่เป็นมีการใช้ข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่เป็นมีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคต ในมุมมองของผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีมีความรุนแรงน้อยลงแต่จะเป็นลักษณะของการชุมนุมเพื่อแสดงออกทางความคิดเห็นและจะมีการนำเทคโนโลยีไอโอ IO = (Information Operation) มาใช้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น การใช้ Facebook, LINE, Instagram, tiktok เว็บไซต์ต่างๆเข้ามาช่วยในการกระจายให้การชุมนุมมีจำนวนผู้ชุมนุมมากขึ้นแต่จะเน้นในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นมากกว่าที่จะใช้กำลังและอาจจะมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในทางกดดันรัฐบาลและแสดงความคิดเห็นที่ไม่รุนแรง

แนวคิดรูปแบบและการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตจนถึงปัจจุบันรูปแบบของการต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวนักมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นในรูปของ

IO = (Information Operation) การเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารล้วนแต่เป็นรูปแบบทางการเมืองที่น่าสนใจและมักจะมีการแสดงออกทางการเมืองในเชิงสัญลักษณ์และการใช้ Soft Power เข้ามาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อให้แสดงออกให้เห็นถึงความต้องการของผู้เคลื่อนไหวแต่จะมีรูปแบบที่ค่อนข้างจะมีความรุนแรงน้อยกว่าในอดีตและมีความทันสมัยมากขึ้นในอนาคตในรูปแบบของการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเชิงอนาคต (Futuristic Thinking) อธิบายรายละเอียดการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยได้สร้างฉากทัศน์ขึ้นมา 4 ฉากทัศน์ มีชื่อเรียกแต่ละฉากทัศน์ ดังนี้

ฉากทัศน์ที่ 1 การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบสังคมแนวย้อนยุค

สำหรับฉากทัศน์นี้ ผู้วิจัยได้มองเห็นว่าในอนาคตการเคลื่อนไหวทางการเมืองอาจจะมีลักษณะคล้ายกับในอดีตหากปัจจัยในการขับเคลื่อน ยังมีรัฐบาลหรือผู้นำที่มาจากพรรคการเมืองอยู่เช่นเดิมและทหารยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่เช่นเดิมก็จะทำให้เกิดการรัฐประหารขึ้นบ่อยครั้ง แกนนำออกมาวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยความไม่พอใจและปลุกระดมให้ประชาชนมีอุดมการณ์ร่วมและออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในท้ายที่สุดรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองหรือทหารดังกล่าวก็จะใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุมทำให้เกิดมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตอีกเป็นจำนวนมาก ดังเช่น เหตุการณ์ที่เกิดย้อนยุคไปในอดีต คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 , เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 หรือ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬในปี 2535 ซึ่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งดังกล่าวก็เกี่ยวเนื่องมาจากความไม่พอใจของมวลชนเกี่ยวกับการได้รัฐบาลที่มาจากทหารทั้งสิ้น ดังนั้นในฉากทัศน์แห่งอนาคตนี้หากมีการรัฐประหารเกิดขึ้นหรือมีรัฐบาลทหารเข้ามาเกี่ยวข้อง ตัวแสดงที่จะเกิดขึ้นก็คือ มวลชนและการรวมกลุ่มแกนนำต่างๆ ผู้ที่ให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางการเมืองและท้ายที่สุดหากเป็นรัฐบาลที่มาจากทหารก็จะใช้กำลังในการหยุดการชุมนุมประท้วงหรือการเคลื่อนไหวนั้นๆอีกเช่นเดิม ซึ่งหากรัฐบาลที่จะบริหารประเทศยังคงเป็นรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมือง การแก้ปัญหาในการชุมนุมยังคงเป็นเพียงการใช้กำลังทหารเข้าจับกุม สลายการชุมนุมและ ใช้ความรุนแรงกับผู้ชุมนุมซึ่งเป็นฉากทัศน์ที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นหรือหากเกิดขึ้นจริงก็ควรที่จะมีการลดความรุนแรงในการใช้กำลังให้น้อยลงเพื่อที่จะทำให้การชุมนุมนั้นเป็นไปได้อย่างสันติและสูญเสียเลือดเนื้อได้น้อยกว่าในอดีตที่ผ่านมา

ฉากทัศน์ที่ 2 การเคลื่อนไหวทางการเมืองแห่งการต่อต้านความไม่เป็นธรรม

สำหรับฉากทัศน์นี้ คือ หากในอนาคตรัฐบาลเป็นรัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งแต่ในขณะเดียวกันที่รัฐบาลชุดดังกล่าวบริหารประเทศด้วยความไม่ซื่อสัตย์สุจริต คดโกง ทุจริตคอร์รัปชันออกกฎหมายและแก้กฎหมายเพื่อประโยชน์ของพวกพ้องตน ไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบายที่ให้ไว้กับประชาชนได้ จนกระทั่งประเทศได้รับความเสียหาย ประชาชนต่างพากันยากจนเดือดร้อนก็อาจจะทำให้เกิดผู้นำ คือ แกนนำหรือผู้นำของการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นๆขึ้นเพื่อกดดันให้รัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองนั้น

ยุบสภาและเลือกตั้งใหม่เพื่อให้ได้ผู้นำในการบริหารประเทศที่ดีขึ้นโดยเปลี่ยนรัฐบาลชุดใหม่ แต่หากรัฐบาลชุดเดิมนั้นไม่มีมนุษยธรรมไม่เห็นใจประชาชนก็อาจทำให้รัฐบาลนั้นสลายการชุมนุมด้วยวิธีการที่รุนแรงและไม่ยอมออกจากการเป็นรัฐบาลหรือยุบสภาตามที่ผู้ชุมนุมได้เรียกร้องขึ้นและก่อให้เกิดความรุนแรงในการสลายการชุมนุมเหมือนที่เคยเกิดขึ้นในอดีตได้ เช่น ในครั้งของการชุมนุมของ กปปส. ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ฉากทัศน์นี้ คือ หากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแต่บริหารประเทศด้วยความไม่ซื่อสัตย์สุจริต คดโกงทุจริตคอร์รัปชัน ก็อาจทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นก็อาจเป็นการต่อสู้ เชือดเฉือน ฟาดฟัน และ การใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ และอาจจะจบลงด้วยการสลายการชุมนุมและความรุนแรงอาจมีผู้เสียชีวิตเสียเลือดเนื้อจากการชุมนุมที่ไม่ควรเกิดขึ้นหรือหากเกิดขึ้นจริงอีกในอนาคตก็ควรเตรียมรับมือในการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ชุมนุมให้ดีขึ้นและใช้ความประณีประนอมให้กับประชาชนที่มาชุมนุมได้มากขึ้นเพื่อให้ลดการบาดเจ็บและเสียชีวิตได้น้อยที่สุด

ฉากทัศน์ที่ 3 การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบต่อต้านอุดมการณ์ทางการเมือง

สำหรับในฉากทัศน์นี้จะเป็นลักษณะของการที่หากในอนาคตประเทศไทยยังคงมีการรัฐประหารเกิดขึ้นและมีรัฐบาลที่ได้มาจากการรัฐประหาร แต่หากรัฐบาลที่ได้มาจากการรัฐประหารนั้นบริหารประเทศด้วยดี ไม่เผด็จการ ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีมนุษยธรรมตั้งใจทำงานและมีผลงานที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีผู้นำที่เป็นฝ่ายประชาธิปไตยไม่พอใจรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร จึงพยายามที่จะทำลายรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารด้วยการที่มีผู้นำหรือแกนนำที่จะกดดันให้รัฐบาลทหารนั้นลาออกและยุบสภาและมีมวลชนจำนวนหนึ่งที่มีอุดมการณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยต้องการที่จะโค่นล้มระบอบรัฐประหารก็จะเข้ามาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล โดยอ้างว่ามาจากความไม่ชอบธรรมทางการเมือง ฉากทัศน์นี้สามารถเกิดขึ้นได้หากมีการรัฐประหารเกิดขึ้นจริงในอนาคตเนื่องจากประเทศไทยยังคงวนเวียนอยู่กับระบอบของการปกครองโดยทหาร การแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นหากมีความรุนแรงเหมือนใน 2 ฉากทัศน์ ที่ผ่านมาก็จะทำให้ทหารต้องออกมาทำการรัฐประหารอีกครั้ง ดังนั้นในอนาคตนั้นฉากทัศน์นี้ มีโอกาสเป็นไปได้ว่า ประเทศไทยอาจจะมีมีการรัฐประหารอีกแต่ในขณะเดียวกันฉากทัศน์ที่จะเกิดขึ้นตรงนี้หากรัฐบาลดังกล่าวเป็นรัฐบาลทหารที่ดีมีคุณธรรม ก็ควรจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและควรจะมีการเลือกตั้งให้เร็วที่สุดรวมถึงให้โอกาสประชาชนได้ออกมาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่ปิดกั้นและอนุญาตให้ประชาชนได้ออกมา มีการวิพากษ์วิจารณ์ได้ ตามระบอบของประชาธิปไตย หากเป็นตามฉากทัศน์นี้ รัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารนั้นก็จะสามารถสร้างความรักต่อประชาชนด้วยความซื่อสัตย์และความจริงใจ ให้โอกาสประชาชนได้ออกมาแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างสามารถรับฟังคำพิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ที่ไม่ดีของตนเองเพื่อปรับปรุงได้ ไม่โกรธเคืองและดูแคลประชาชนให้เกิดการเคลื่อนไหวหรือชุมนุมเป็นอย่างดี เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นบนเวทีของประชาชนและรับฟังข้อคิดเห็นเหล่านั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีก็ตามใช้เหตุผลในการรับฟังและไม่ใช้ความรุนแรงกับผู้ชุมนุม หากสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นก็จะทำให้แกนนำที่จะโจมตีฝ่ายรัฐบาลและ ประชาชนที่มา

ร่วมชุมนุมก็อาจจะเห็นรัฐบาลไม่ดีในช่วงแรกจากอุดมการณ์และเรื่องผลประโยชน์ต่างๆที่จากการรับฟังจากแกนนำ แต่หากรัฐบาลให้ความรัก ความจริงใจ ความซื่อสัตย์กับประชาชนอย่างแท้จริง ฉากทัศน์นี้ก็จะจบลงด้วยความเข้าใจกันเป็นอย่างดี ทั้งฝ่ายรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารและประชาชนที่มีความเข้าใจ ถึงเหตุการณ์ดังกล่าวและสามารถออกมาแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้โดยที่ไม่ผิดกฎหมายและไม่ก่อให้เกิดการเสียเลือดเนื้อระหว่างรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารกับประชาชนโดยรัฐบาลทหารก็จะทำให้สถานการณ์ตอนจบแบบมีที่ติและมีความสุขทั้งสองฝ่าย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีขึ้นได้

ฉากทัศน์ที่ 4 การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อภาครัฐ

สำหรับฉากทัศน์นี้เป็นฉากทัศน์ที่ไฝฝันและอาจเกิดขึ้นได้จริง ฉากทัศน์นี้คาดการณ์สถานการณ์อนาคต คือ รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนและบริหารงานด้วยความสุจริต โปร่งใส มีคุณธรรม บริหารประเทศให้มีความมั่งคั่งประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เห็นถึงประโยชน์ของประชาชนมาก่อนสิ่งอื่นใด แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีกลุ่มประชาชนบางกลุ่มที่มีความเห็นต่างทางการเมือง เนื่องจากในอนาคตนั้นมีแนวโน้มและความเป็นไปได้ว่าจะมีผู้คนให้ความสนใจในเรื่องของการเมืองมากขึ้น เนื่องจากประชาชนจะมีการศึกษาและมีทัศนคติที่อาจจะมีส่วนร่วมกับการเมืองมากขึ้น โดยอาจจะมีการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างซึ่งในส่วนนี้ ผู้นำหรือแกนนำอาจแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งถึงแม้ว่าจะปฏิบัติงานได้ดีแต่ก็ยังมีคนเห็นต่าง อาจมีประชาชนมาแสดงความคิดเห็นที่มีลักษณะขัดแย้งกับ การบริหารงานของประเทศในปัจจุบัน แต่หากรัฐบาลพลิกวิกฤตเป็นโอกาสเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในรูปแบบต่างๆและไม่มองเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการวิพากษ์วิจารณ์เป็นเรื่องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เป็นเรื่องที่ต้องนำเอาความคิดเห็นนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น จัดเวทีหรือสถานที่ให้ไว้สำหรับประชาชนในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง รับฟังและนำความคิดเห็นดังกล่าวที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์นำมาแก้ไขสร้างรอยยิ้มให้กับประชาชน โดยรัฐบาลที่มาจากความชอบธรรมของประชาชนบริหารประเทศด้วยความชอบธรรมถึงแม้จะมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มใดๆก็ตาม รัฐบาลของประชาชนก็จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยการสร้างรอยยิ้ม สร้างความสุขให้กับประชาชนได้ ซึ่งเป็นฉากทัศน์ที่มักจะเกิดขึ้นกับประเทศที่พัฒนาแล้วและมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ในหลายๆประเทศ เช่น สิงคโปร์ ประเทศสวีเดนแลนด์ เป็นต้น และผู้นำสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยวิถีแห่งประชาธิปไตยที่สมบูรณ์สร้างรอยยิ้มและความสุขให้กับประชาชนทั้งสองฝ่ายเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปในทางที่ดีขึ้นได้

บทสรุป

การศึกษาถึงพัฒนาการการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอดีตจนถึงปัจจุบันสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษานั้นนำมาวิเคราะห์และถอดบทเรียนจากอดีตจนถึงปัจจุบันและสามารถนำเอาพัฒนาการในการศึกษานั้นมาสร้างฉากทัศน์ซึ่งเป็นการ คาดการณ์ถึงอนาคตได้ โดยการสร้างฉากทัศน์นั้นนับเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เรามีมุมมองไกลๆในโลกที่มีความไม่แน่นอนสูงจะสามารถฉายภาพแนวโน้มของสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้และทำให้เราสามารถที่จะใช้แนวทางจากนั้นเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานการณ์วางแผนให้เกิดฉากทัศน์มีขึ้นในอนาคตได้ เช่นเดียวกับการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอดีตและค้นหาปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้นและนำมาสร้างเป็นฉากทัศน์ที่ชื่อว่า 4 ฉากทัศน์แห่งอนาคตขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กิตตินันท์ วงษ์สุวรรณ. (2565). *ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาพ.ศ. 2563-2564*.
ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-ซัคเซส มีเดีย จำกัด.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-ซัคเซส มีเดีย จำกัด.
- ฉัตรชัย ธนาวุฒิ. (2559). *การศึกษากระบวนการเพื่อการปฏิรูปทางการเมืองของ คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2543). *วิวัฒนาการการเมืองปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2552). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม*. เชียงใหม่: มูลนิธิไฮ นริคเบิลล์. สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2563). *การชุมนุมของนักเรียน นักศึกษา และการเมืองไทย: ที่นี้ Thai PBS*. ค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=CcOPjxKsqn>
- ปรีดา เพ็ชรวรรณ. (2560). *ขบวนการต่อสู้ของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง: กรณีศึกษา กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)*. ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุหลันฉาย อุดมอริยทรัพย์. (2545). *ม็อบกับกระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตยใน การเมืองไทยยุคสมัยใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย.
- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2563). *10 ปีสลายการชุมนุมคนเสื้อแดง: มองเมษา-พฤษภาคม 53 ผ่านวาทกรรมจำไม่ลง*. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2566, จาก <http://www.bbc.com/thai/thailand-52614304>

- สำเนียง มณีฉาย. (2559). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีความเห็นต่างทางการเมือง ระหว่างปี พ. ศ. 2549-2557. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2551). พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย. ค้นเมื่อ 19 เมษายน 2566, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%98%E0%B8%B4%E0%B8%9B%E0%B9%84%E0%B8%95%E0%B8%A2>
- เสกสรร ประเสริฐกุล. (2557). การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- สำราญ นามบุตร. (2558). บทบาทในการใช้อำนาจของรัฐต่อผู้ชุมนุมทางการเมือง. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.